

ذخیره خوارزمشاهی

کتاب پنجم

اندر شناختن تب و اجناس و انواع
و اسباب و علامات و علاج آن

تألیف

سید اسماعیل جرجانی (درگذشته ۵۳۱ ق.)

بر اساس نسخه خطی

کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران

کتابت ۵۸۲ ق.

با اهتمام و ویراست

دکتر یوسف بیگ باباپور

سرشناسه	جرجانی، اسماعیل بن حسن، ۴۳۴ - ۵۳۱ ق.
عنوان قراردادی	ذخیره خوارزمشاهی
عنوان و نام پدیدآور	ذخیره خوارزمشاهی / تالیف سید اسماعیل جرجانی؛ با اهتمام و ویراست یوسف بیگ باباپور.
مشخصات نشر	تهران : چوگان، ۱۴۰۰ -
مشخصات ظاهری	ج.
شابک	۷-۸۰-۳-۷۵۰۳-۶۲۲-۹۷۸ ج. ۱؛ ۴-۸۱-۳-۷۵۰۳-۶۲۲-۹۷۸ ج. ۲؛ ۱-۸۲-۳-۷۵۰۳-۶۲۲-۹۷۸ ج. ۳؛ ۴-۸۳-۳-۷۵۰۳-۶۲۲-۹۷۸ ج. ۵؛ ۷-۴۸-۳-۷۶۸۶-۶۲۲-۹۷۸ ج. ۶؛ ۴-۴۹-۳-۷۶۸۶-۶۲۲-۹۷۸ ج. ۷؛ ۰-۵۰-۳-۷۶۸۶-۶۲۲-۹۷۸ ج. ۸؛ ۷-۵۱-۳-۷۶۸۶-۶۲۲-۹۷۸ ج. ۹؛ ۱۰-۵۲-۳-۷۶۸۶-۶۲۲-۹۷۸ ج. ۱۰
وضعیت فهرست نویسی	فیا
مندرجات	ج. ۱. اندر شناختن حد طب و منفعت آن.... ج. ۲. اندر شناختن حالهای تن مردم از تندرستی و بیماری. ج. ۳. اندر تدبیر نگاهداشتن تندرستی. ج. ۴. اندر شناختن هر بیماری، نفع، بحران و مقدمه المعرفه. ج. ۵. اندر شناختن تب و اجناس و انواع و اسباب و علامات و علاج آن. ج. ۶. اندر علاج بیماریهای اندامها از سر تا پای. ج. ۷. اندر بیماریها و آفتها که ممکن است که همه اندامها را افتد از سر تا پای. ج. ۸. اندر زینت و آراستگی و پاکیزگی ظاهر تن از سر تا پای. ج. ۹. اندر احوال چیزهای زیانکار و زهرها و دفع مضرت آن. ج. ۱۰. کتاب دهم قرآبادین
موضوع	پزشکی اسلامی -- متون قدیمی تا قرن ۱۴
موضوع	۲۰th century Medicine, Islamic -- Early works to*
موضوع	داروشناسی
موضوع	Pharmacology
موضوع	نثر فارسی -- قرن ۱۴
موضوع	۱۲th century -- Persian prose literature
شناسه افزوده	بیگ باباپور، یوسف، ۱۳۵۷ -، ویراستار
شناسه افزوده	beigbabapour, Yousef
رده بندی کنگره	R1۲۸/۳
رده بندی دیویی	۶۱۰/۹۱۷۶۷۱
شماره کتابشناسی ملی	۷۵۷۹۴۱۵

ذخیره خوارزمشاهی

(جلد پنجم)

نگارش : سید اسماعیل جرجانی

مصحح : دکتر یوسف بیگ باباپور

نشر : چوگان نوبت چاپ : اول / ۱۴۰۰

شابک : ۹-۴۴-۶۲۲-۷۶۸۶-۹۷۸

شمارگان : ۵ جلد قیمت دوره ۱۰ جلدی : ۱۰۰۰۰۰۰ تومان

آدرس سایت www.choogan.com | شماره تلفن ۰۹۱۲۳۵۹۱۴۴۳-۶۶۴۰۶۴۷۷

این کتاب تحت قانون حمایت از مولفین و پدیدآورندگان می باشد و هرگونه برداشت کلی یا جزئی منوط به اجازه کتبی از ناشر می باشد.

فهرست مطالب

۹.....	فهرست کتاب پنجم
۱۷.....	گفتار نخستین: اندر آن که تب چیست و چند نوع است و چگونه پدید آید و چگونه گسارد
۱۷.....	باب نخستین: اندر آن که تب چیست
۱۸.....	باب دوم: اندر آن که تب ها چند جنس است
۲۲.....	باب سوم: اندر آن که تب چگونه گردد و چگونه گسارد
۲۵.....	باب چهارم: اندر آن که تب اندر کدام [مزاج] زودتر و بیشتر تولد کند
۲۷.....	گفتار دوم: اندر شناختن حُمّی یوم و احوال و اسباب و علامات و علاج آن
۲۹.....	باب نخستین: اندر احوال حُمّی یوم
۳۰.....	باب دوم: اندر اسباب حُمّی یوم
۳۱.....	باب سوم: اندر علامات حُمّی یوم
۳۳.....	باب چهارم: اندر سبب هایی که حُمّی یوم بدان سبب بگردد و تَبی دیگر شود
۳۴.....	باب پنجم: اندر علامات ها که بدان توان دانست که حُمّی یوم بگردید
۳۵.....	باب ششم: اندر علاج حُمّی یوم بر طریق کُلّی
۳۷.....	باب هفتم: اندر آن که حُمّی یوم چند نوع است
۳۸.....	باب هشتم: اندر حُمّی یوم که از غم و اندیشه تولد کند
۴۱.....	باب نهم: اندر حُمّی یوم که از خشم تولد کند
۴۲.....	باب دهم: اندر حُمّی یوم که از بی خوابی تولد کند
۴۳.....	باب یازدهم: اندر حُمّی یوم که از بسیاری خواب و آسایش تولد کند
۴۴.....	باب دوازدهم: اندر حُمّی که از شادی تولد کند
۴۵.....	باب سیزدهم: اندر حُمّی یوم که از ترس تولد کند

- باب چهاردهم: اندر حُمّی یوم که از رنج توکد کند..... ۴۶
- باب پانزدهم: اندر حُمّی یوم که از استفراغ توکد کند..... ۴۷
- باب شانزدهم: اندر حُمّی یوم که از درد توکد کند..... ۴۸
- باب هفدهم: اندر حُمّی یوم که از آماس توکد کند..... ۴۹
- باب هجدهم: اندر حُمّی یوم که از غشی توکد کند..... ۵۱
- باب نوزدهم: اندر حُمّی یوم که از گرسنگی توکد کند..... ۵۲
- باب بیستم: اندر حُمّی یوم که از تشنگی توکد کند..... ۵۳
- باب بیست و یکم: اندر حُمّی یوم که از سُدّه توکد کند..... ۵۴
- باب بیست و دوم: اندر حُمّی یوم که سبب آن درشت شدنِ بَشَره باشد و بسته شدنِ مَسام..... ۵۷
- باب بیست و سوم: اندر حُمّی یوم که سبب آن غُسل کردن به آب های سرد قابض باشد..... ۵۹
- باب بیست و چهارم: اندر حُمّی یوم که سبب آن حرارتِ گرمابه یا حرارتِ آفتاب باشد..... ۶۱
- باب بیست و پنجم: اندر حُمّی یوم که سبب آن خوردنِ طعام ها و داروهای گرم باشد..... ۶۳
- باب بیست و ششم: اندر حُمّی یوم که از شراب توکد کند..... ۶۴
- باب بیست و هفتم: اندر حُمّی یوم که از بسیاری طعام خوردن و ناگواریدن آن توکد کند..... ۶۵
- گفتار سوم: اندر تب های عفونی..... ۶۹
- جزو اول: اندر شناختن عفونت و اسباب و علامات آن و شناختن سبب اختلاف نوبت های تب..... ۷۱
- باب نخستین: اندر شناختن اسباب عفونت..... ۷۱
- باب دوم: اندر شناختن اختلاف و نوبت تب ها، در صعبی و آهستگی و درازی و کوتاهی..... ۷۲
- باب سوم: اندر آن که ماده سودا و صفرا، اگرچه هر دو خشک است، عفونت پذیرد..... ۷۶
- باب چهارم: اندر شناختن علامت های کلی تب های عفونی..... ۷۷
- باب پنجم: اندر شناختن سبب سرما که بیمار به وقتِ نوبتِ قشعریره و نافذ ییابد..... ۸۰
- جزو دوم: اندر شناختن تدبیرهای کلی اندر علاج های تب های عفونی از تدبیر استفراغ..... ۸۳
- باب نخستین: اندر شناختن اصل ها و قانون ها که در اندر این تب ها بکار باید داشت..... ۸۳
- باب دوم: اندر تدبیر آب سرد..... ۸۵
- باب سوم: اندر تدبیر جَلّاب و سکنجین و ماء العسل..... ۸۷
- باب چهارم: اندر تدبیر کشکاب..... ۹۰
- باب پنجم: اندر تدبیر غذا و نگاه داشتن قوّت..... ۹۳

باب ششم: اندر تدبیر خمر.....	۱۰۱
باب هفتم: اندر تدبیر خواب.....	۱۰۲
باب هشتم: اندر تدبیر استفراغ.....	۱۰۳
باب نهم: اندر تدبیر ضماد.....	۱۰۹
باب دهم: اندر تدبیر گرمابه.....	۱۱۰

جزو سوم: اندر شناختن تب‌های عفونی و علاج هر یک، به شرح و تفصیل.....	۱۱۲
باب نخستین: اندر شناختن انواع تب‌های عفونی.....	۱۱۲
باب دوم: اندر شناختن علامت‌ها و علاج تب غبّ خالصه.....	۱۱۴
باب سوم: اندر شناختن علامت‌ها و علاج تب غبّ غیر خالصه.....	۱۲۱
باب چهارم: اندر تبّ مُحرّقه و اسباب و علامات و علاج آن.....	۱۲۶
باب پنجم: اندر شناختن تبّ مطبّقه و اسباب و علامات و علاج آن.....	۱۳۳
باب ششم: اندر شناختن شطرنج و اسباب و علامات و علاج آن.....	۱۴۰
باب هفتم: اندر تب‌های بلغمی نایبه و اسباب و علامات و علاج آن.....	۱۴۴
باب هشتم: اندر تب‌های بلغمی لازم.....	۱۵۴
باب نهم: اندر تب‌هایی که زندرون سرد باشد و زیرون گرم و بالعکس.....	۱۵۵
باب دهم: اندر تبّ ربّع و انواع و اسباب و علامات و علاج آن.....	۱۵۸
باب یازدهم: اندر تب‌های خمس و سدس و غیر آن.....	۱۶۵
باب دوازدهم: اندر شناختن تب‌های مرگب و علاج آن.....	۱۶۷

گفتار چهارم: اندر شناختن تب‌های دقّی و ورّمی و وبّایی، و علامات و علاج آن.....	۱۶۹
باب نخستین: اندر شناختن تبّ دقّ و علامات و علاج آن.....	۱۷۱
باب دوم: اندر شناختن تبّ دقّ پیرانه و اسباب و علامات و علاج آن.....	۱۸۰
باب سوم: اندر تب‌هایی که بر تبّع آماس‌ها پدید آید و علامات و علاج آن.....	۱۸۲
باب چهارم: اندر تب‌های وبّایی و علامات و علاج آن.....	۱۸۴

گفتار پنجم: اندر شناختن اسباب آبله و سُرخجه، و احوال و علامات و علاج آن.....	۱۸۹
باب نخستین: اندر شناختن اسباب آبله و حصّه و احوال آن.....	۱۹۱
باب دوم: اندر شناختن تب‌ها و مزاج‌ها که معتدل آبله و حصّه باشد.....	۱۹۴

باب سوم: اندر علامت‌های آبله و حصبه.....	۱۹۵
باب چهارم: اندر نشانه‌های سلامت و نشانه‌های خطر.....	۱۹۶
باب پنجم: اندر آن که چگونه احتیاط کنند تا آبله بر نیاید، و اگر بر آید، کمتر باشد.....	۱۹۸
باب ششم: اندر یاری دادن طبیعت تا آبله و حصبه زودتر بیرون آید.....	۲۰۲
باب هفتم: اندر تدبیر بازداشتن آبله از اندام‌های عزیز.....	۲۰۴
باب هشتم: اندر تدبیر پزاندن آبله.....	۲۰۶
باب نهم: اندر تدبیر خشک کردن آبله.....	۲۰۷
باب دهم: اندر تدبیر خشک‌ریشه آبله.....	۲۰۸
باب یازدهم: اندر تدبیر شراب و طعام خداوند آبله و حصبه.....	۲۰۹
باب دوازدهم: اندر تدبیر طبع خداوند آبله و حصبه، و نرم کردن و باز گرفتن.....	۲۱۰
باب سیزدهم: اندر تدبیر زایل کردن نشان آبله.....	۲۱۲
گفتار ششم: اندر شناختن نکس و احوال آن، و تدبیر نگاه‌داشتن ناقه از نکس.....	۲۱۳
باب نخستین: اندر شناختن نکس و احوال آن.....	۲۱۵
باب دوم: اندر شناختن نشانه‌های نکس.....	۲۱۶
باب سوم: اندر شناختن احوال ناقه.....	۲۱۷
باب چهارم: اندر تدبیر نگاه‌داشتن ناقه تا نکس نیفتد.....	۲۱۸
باب پنجم: اندر تدبیر طعام و شراب ناقه.....	۲۲۰